

Sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinio tapatumo rodikliai

Karolina Matelionytė

Lietuvos sporto universitetas, Lietuva
<https://orcid.org/0000-0002-6520-0922>

Kęstutis Skučas

Lietuvos sporto universitetas, Lietuva
<https://orcid.org/0000-0002-1851-147X>

Kazimieras Pukėnas

Lietuvos sporto universitetas, Lietuva
<https://orcid.org/0000-0002-5764-4443>

Anotacija. Tyrimu siekta nustatyti, kaip įvairūs veiksniai (lytis, amžius, gyvenamoji vieta, negalios kilmė, negalios įgijimo amžius, sportavimo dažnis ir sportavimo trukmė) susiję su sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinio tapatumo rodikliais. Tyrimas vykdytas 2024–2025 m. Lietuvos neįgaliųjų sporto federacijos organizuojuose Lietuvos Respublikos neįgaliųjų sporto čempionatuose. Duomenys rinkti anketavimo metodu, taikant standartizuotą klausimyną – Sportinio tapatumo matavimo skalę (STMS). Tyrime dalyvavo 122 sportuojantys asmenys, turintys fizinę negalią. Duomenų analizei taikyti neparametriniai statistiniai metodai.

Tyrimo rezultatai parodė, kad statistiškai reikšmingi bendrojo sportinio tapatumo skirtumai nustatyti tik vertinant lytį. Vertinant amžiaus grupes, bendrasis sportinio tapatumo rodiklis reikšmingai nesiskyrė, tačiau skirtumų nustatyta vieno atskiro teiginio įverčiuose. Gyvenamoji vieta, negalios kilmė, negalios įgijimo amžius, sportavimo dažnis ir sportavimo trukmė su sportiniu tapatumu statistiškai reikšmingai nesusiję. Gauti rezultatai leidžia teigti, kad sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinis tapatumas nėra tiesiogiai susijęs su daugeliu demografinių ar sportavimo intensyvumo rodiklių ir gali būti labiau susijęs su subjektyvia sporto patirtimi.

Reikšminiai žodžiai: *sportas, fizinis aktyvumas, fizinė negalia, sportinis tapatumas.*

Įvadas

Tapatumas asmeniui, turinčiam negalią, dažnai reiškia asmeninį tobulėjimą, brandą ir saviraiškos plėtojimą kartu su pozityvia savivoka bei ryšio ir solidarumo su kitais bendruomenės nariais, turinčiais negalią, jausmu (Olkin & Pledger, 2003). Tapatumui artimas terminas – *asmeninė tapatybė* – apibrėžia žmogų per jo asmenines savybes, vaidmenis ir ryšius su socialinėmis grupėmis. Asmeninė tapatybė gali būti orientuota į praeitį (kas kažkada buvo tiesa), dabartį (kas vis dar yra tiesa) ir ateitį (norus, lūkesčius, baimes) (Oyserman et al., 2012; Rougeau et al., 2025). Psichologiniai ir socio-

Received: 29/08/2025. Accepted: 29/12/2025

Copyright © Karolina Matelionytė, Kęstutis Skučas, Kazimieras Pukėnas, 2025. Published by Vilnius University Press.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

loginiai tyrimai rodo, kad asmens tapatumas formuojasi per grupės narystę ir mažumos statuso patirtį (Tajfel & Turner, 1979; Brewer, 1993). Dažniausiai tapatumo raida nagrinėjama rasės, lyties ir seksualinės orientacijos kontekste, tačiau negalia taip pat gali būti reikšmingas tapatumo konstruktas, nes ji ne tik identifikuoja asmenį kaip grupės narį, bet ir dažnai yra susijusi su išankstinėmis nuostatomis bei diskriminacija. Asmenys, turintys negalią, neretai visuomenėje patiria mažumos statusą, kuris gali tapti svarbia jų socialinės tapatybės dalimi (Darling, 2013). Kaip teigia Dunnas ir Burcawas (2013), asmeninis tapatumas sukuria sąlygas individams apibrėžti ir suvokti skirtingas savasties dalis, todėl negalios tapatumas turėtų apimti su negalia susijusį turinį bei tikslus – padėti žmogui apsispręsti, ką daryti, ką vertinti ir kaip elgtis esant aplinkybėms, kai išryškėja negalia.

Viena iš tapatumo formų, ypač reikšminga asmenims, turintiems negalią, yra sportinis tapatumas. Tai laipsnis, kuriuo žmogus identifikuoja save kaip sportininką (Brewer et al., 1993). Sportinis tapatumas formuojasi, kai individas internalizuoja tam tikrą elgesio standartą, nusakantį, ką reiškia būti sportininku. Elgesys lyginamas su šiuo standartu, o, esant neatitikimui, individas linkęs elgesį keisti, kad atitiktų savo tapatumą (Stets & Serpe, 2013). Atlikti tyrimai (Strachan & Brawley, 2008; Martin, 2013) rodo, kad stipresnis sportinis tapatumas gali būti susijęs su didesne tikimybe išlaikyti fizinį aktyvumą nepaisant kliūčių. Stiprus tapatinimasis su sportininko vaidmeniu taip pat gali padėti asmenims įveikti sunkumus ir atrasti naujus gyvenimo orientyrus, pavyzdžiui, įsitraukti į neįgaliųjų sportą (Rougeau et al., 2025). Strachanas ir Brawley (2008) teigia, kad asmenys, turintys stiprų sportinį tapatumą, susidūrę su kliūtimis, geba įvardyti daugiau galimų sprendimų ir parengti detalesnius jų įgyvendinimo planus. Tokie sprendimai rodo, kad stiprus sportinis tapatumas skatina aktyviai keisti elgesį, siekiant išlaikyti ryškų individualų tapatumą. Tai leidžia manyti, kad stiprus sportinio tapatumo pojūtis gali lemti ir asmens tapatumo pokyčius, susijusius su įsitraukimu į neįgaliųjų sportą (Rougeau et al., 2025). Tyrimai, nagrinėjantys asmenų, turinčių įgytą negalią, sportinį tapatumą, atskleidžia įdomias tendencijas. Tasiemski ir bendraautorai (2004) nustatė, kad žmonės, turintys nugaros smegenų pažeidimą, pasižymi žemesniu sportinio tapatumo lygiu negu bendroji populiacija. Sportinio tapatumo lygis tiesiogiai susijęs su asmens įsitraukimu į sportą (Tasiemski & Brewer, 2011). Remiantis sportinio tapatumo rodikliais, galima teigti, kad asmenys, laikantys save sportininkais, linkę ilgiau išlaikyti fizinio aktyvumo įpročius negu šio tapatumo neįsitraukiantieji (Strachan et al., 2005). Kokybinių tyrimų rezultatai (Sparkes & Smith, 2002; Brittain, 2004) atskleidžia, kad asmenys, kurie sportavo prieš įgydami negalią, geriau suvokia, ką reiškia būti sportininku, ir kelia sau tam tikrus fizinius lūkesčius. Dalyvavimas sportinėje veikloje suteikia ne tik fizinės, bet ir psichologinės bei emocinės naudos. Sportas padeda mažinti depresijos simptomus, gerina fizinį pajėgumą ir gyvenimo kokybę (Kennedy & Smith, 1990). Be to, fizinę negalią turintys asmenys, aktyviai dalyvaujantys sporte, dažnai pasižymi sėkmingesne profesine adaptacija (Foreman et al., 1997).

Įsitraukimas į neįgaliųjų sportą gali būti siejamas su didesniu pasitikėjimu savo kūno galimybėmis, o tai ilgainiui gali būti susiję su stipresniu sportiniu tapatumu (Rougeau et al., 2025). Taip sportas gali prisidėti prie teigiamos tapatybės formavimosi – asmuo pradeda suvokti save pirmiausia kaip sportininką, o ne tik vertinti per negalios prizmę. Sportinė veikla asmenims, turintiems fizinę negalią, gali tapti svarbia socializacijos ir saviraiškos erdve, kurioje plėtojami tarpasmeniniai ryšiai, stiprinama savivertė ir teigiama savivoka (Wilhite & Shank, 2009; Martin, 2013). Sportas taip pat suteikia galimybių patirti sėkmę, įveikti iššūkius ir jausti priklausymą bendruomenei, o tai gali būti svarbu asmens tapatybės raidai.

Vis dar stokojama tyrimų, atskleidžiančių sportinio tapatumo skirtumus tarp asmenų, turinčių skirtingos kilmės ir tipo negalią, tačiau, norint kurti įtraukią aplinką ir užtikrinti individualizuotą visapusišką palaikymą, itin svarbu suprasti negalios spektro įvairovę. Asmenys, turintys negalią, dažnai susiduria su sisteminėmis kliūtimis: ribotu prieinamumu prie sporto infrastruktūros, nepakankamu

specializuotų programų skaičiumi ir kvalifikuotų specialistų trūkumu (Tasiemski et al., 2004), todėl reikšmingos tampa bendruomeninės iniciatyvos, tokios kaip neįgaliųjų sporto klubai, sudarantys sąlygas aktyviau užsiimti fizine ir sportine veikla. Šie klubai apibrėžiami kaip programos, skirtos įtraukti asmenis, turinčius negalią, į sportą, nepriklausomai nuo šių asmenų fizinių gebėjimų ir įgūdžių (Hunter, 2012). Klubo veiklose dalyvaujantys asmenys stiprina fizines funkcijas, kuria socialinius ryšius ir formuoja teigiamą savivoką. Minėtina, kad sportinis tapatumas kartais gali turėti ir neigiamų pasekmių, pavyzdžiui, dėl per didelio išsipareigojimo sportuoti ar apleidus kitus savasties aspektus. Vis dėlto tai dažnai siejama su geresne psichologine savijauta ir socialine gerove (Marsh, 1993; Van de Vliet et al., 2008). Stiprus sportinis tapatumas taip pat susijęs su aukštesniu pasitikėjimu savo kūnu ir didesniu išsipareigojimu sportuoti visą gyvenimą (Kendzierski, 1988). Siekiant išplėsti šios srities žinias, būtini tyrimai, kurie padėtų nustatyti, kaip įvairios aplinkybės lemia asmenų, turinčių negalią, sportinį tapatumą.

Sportinis tapatumas plačiai nagrinėtas bendrojoje sporto psichologijos literatūroje ir siejamas su motyvacija, elgsena ir savivoka (Brewer et al., 1993; Strachan & Brawley, 2008), tačiau tyrimų, analizuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinio tapatumo raišką, vis dar palyginti nedaug (Tasiemski & Brewer, 2011; Martin, 2013). Dažniausiai koncentruojamasi į sporto teikiamą naudą, gyvenimo kokybę ir asmenims, turintiems negalią, kylančius sunkumus sportuoti (Jaarsma ir kt., 2014). Rečiau nagrinėjama, kaip socialiniai demografiniai ir su negalia susiję veiksniai sąveikauja su sportinio tapatumo formavimusi. Taigi mokslinėje literatūroje vis dar trūksta empirinių tyrimų, atskleidžiančių, kurie veiksniai yra reikšmingiausi formuojantis sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportiniam tapatumui.

Tyrimo objektas – sportinio tapatumo sąsajos su sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, socialiniais demografiniais ir su negalia bei sportavimu susijusiais veiksniais.

Tyrimo tikslas – nustatyti, kaip įvairūs veiksniai (lytis, amžius, gyvenamoji vieta, negalios kilmė, negalios įgijimo amžius, sportavimo dažnis ir trukmė) veikia sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinio tapatumo rodiklius.

Tyrimo metodai. Taikytas kiekybinis anketinės apklausos metodas.

Teoriniai tyrimo pagrindai

Neįgaliųjų fizinės veiklos ir sporto plėtojimas siejamas su taikomąja fizine veikla (angl. *Adapted Physical Activity*), nagrinėjančia fizinio aktyvumo, socialinės aplinkos ir asmens savybių tarpusavio ryšius. Šioje srityje išskiriamos kelios svarbios teorinės idėjos, tarp kurių reikšmingą vietą užima asmenų, turinčių negalią, įgalinimo koncepcija (Sherrill, 2004).

Įgalinimas mokslinėje literatūroje apibūdinamas kaip procesas, kurio metu asmuo stiprina savo gebėjimą kontroliuoti gyvenimo aplinkybes, priimti sprendimus ir aktyviai dalyvauti socialiniame gyvenime (Zimmerman, 2000). Psichologinis įgalinimas siejamas su suvokta savikontrolė, kompetencijos jausmu, pasitikėjimu savimi ir gebėjimu veikti savarankiškai. Šie aspektai laikomi svarbiais veiksniais, padedančiais asmenims, turintiems negalią, įveikti socialinius ir fizinius barjerus bei plėsti socialines galimybes (Sherrill, 2004).

Sportinė veikla šiame kontekste gali būti vertinama kaip aplinka, kurioje įgalinimo procesai įgyja praktinę raišką. Sportavimas sudaro sąlygas patirti sėkmę, įveikti iššūkius, patirti socialinį palaikymą ir priklausymą bendruomenei, o tai gali stiprinti asmens suvoktą kompetenciją ir savivertę. Taip sportas tampa terpe, kurioje formuojasi teigiamesnė savivoka ir aktyvesnis socialinis vaidmuo.

Straipsnyje pristatomame tyrime sportinis tapatumas suprantamas kaip viena iš galimų psichologinio įgalinimo raiškos formų. Sportinis tapatumas apibrėžiamas kaip laipsnis, kuriuo asmuo identifikuoja save su sportininko vaidmeniu (Brewer et al., 1993), o stipresnis sportinis tapatumas gali būti siejamas su didesniu įsitraukimu į sportinę veiklą ir jos asmenine svarba (Strachan & Brawley, 2008), todėl sportinio tapatumo analizė leidžia geriau suprasti, kaip sportinė veikla susijusi su asmenų, turinčių fizinę negalią, psichologinio įgalinimo aspektais.

Remiantis įgalinimo teorijos nuostatomis, atliekant tyrimą daroma prielaida, kad skirtingos socialinės demografinės ir su negalia bei sportavimu susijusios aplinkybės gali būti susijusios su sportinio tapatumo raiška. Šis teorinis pagrindas leidžia interpretuoti tyrimo rezultatus ne tik kaip statistinius skirtumus, bet ir kaip įgalinimo procesų raišką sportinėje veikloje. Sportinio tapatumo analizė leidžia netiesiogiai vertinti, kaip sportinė veikla gali būti susijusi su asmenų, turinčių fizinę negalią, psichologinio įgalinimo aspektais.

Tyrimo metodika

Tyrimas atliktas 2024–2025 m., gavus Lietuvos sporto universiteto Socialinių mokslų etikos komiteto leidimą Nr. 36622 vykdyti tyrimą. Tyrime taikytas kiekybinis anketinės apklausos metodas, naudotas standartizuotas klausimynas. Tyrimo instrumentas – Sportinio tapatumo matavimo skalė (STMS) (Brewer & Cornelius, 2001). Tai septynių teiginių klausimynas, skirtas įvertinti, kiek asmuo sieja save su sportininko vaidmeniu. Skalė suskirstyta į tris subskales: socialinio tapatumo (savo, kaip sportininko, vaidmens suvokimo gilumas), išskirtinumo (sportininko vaidmens išskyrimas iš kitų vaidmenų, pavyzdžiui, draugo ar šeimos nario) ir neigiamų pasekmių (neigiamos emocinės reakcijos, kurių kyla negalint treniruotis ar dalyvauti varžybose). Atsakymai į klausimus vertinti septynių balų skale – nuo 1 (visiškai nesutinku) iki 7 (visiškai sutinku). Atskirų subskalių balai buvo sumuojami, o sudėjus visus surinktus balus, apskaičiuotas bendrasis sportinio tapatumo rodiklis. Skalė adaptuota lietuvių kalbai, taikant dvigubo vertimo (angl. *back-translation*) procedūrą ir užtikrinant semantinę originalaus instrumento atitiktį. Vertimo procesas apėmė pirminį vertimą į lietuvių kalbą, atgalinį vertimą į anglų kalbą ir abiejų variantų palyginimą. Vidinis skalės nuoseklumas šiame tyrime buvo geras (Cronbacho $\alpha = 0,834$), rodantis pakankamą instrumento patikimumą šioje imtyje. Atsižvelgiant į tai, skalė laikyta tinkama tiriamųjų sportinio tapatumo rodikliams vertinti.

Tyrimo imtis sudaryta taikant netikimybinę tikslinę atranką. Tyrimas vykdytas Lietuvos neįgalųjų sporto federacijos organizuojuose Lietuvos Respublikos neįgalųjų sporto čempionatuose. Į tyrimą įtraukti 122 sportuojantys asmenys, turintys įvairių tipų fizinę negalią (vyrai ir moterys), tarp jų – asmenys, patyrę stuburo smegenų pažeidimą (trauminį), galūnių amputacijas, turintys cerebrinį paralyžių (įgimtą) ir kitokios kilmės judėjimo sutrikimų. Stuburo smegenų pažeidimai šiame tyrime traktuoti kaip atskira neurologinės kilmės fizinės negalios grupė, o cerebrinis paralyžius – kaip ankstyvojo vystymosi centrinės nervų sistemos pažeidimo pasekmė, todėl šios būklės nebuvo tapatinamos. Dalyvių amžius svyravo nuo 11 iki 80 metų (1 lentelė). Siekiant atsižvelgti į skirtingą psichosocialinį brandumą, analizė atlikta orientuojantis į amžiaus grupes, o ne į individualų amžių. Amžiaus grupės sudarytos remiantis gyvenimo tarpsnių psichosocialiniais ypatumais, todėl rezultatai atspindi sportinio tapatumo sąsajas skirtingais gyvenimo etapais.

Visi tyrimo dalyviai buvo išsamiai informuoti apie tyrimo tikslus, metodus, galimą riziką ir naudą. Pilnamečiai tyrimo dalyviai pasirašė informuoto asmens sutikimo formas, patvirtindami sutikimą dalyvauti tyrime. Nepilnamečių dalyvių tėvai ar teisėti globėjai pasirašė atitinkamas sutikimo formas, patvirtindami sutikimą dėl vaiko dalyvavimo moksliniame tyrime. Tyrimo metu vadovau-

tasi Visuotinės deklaracijos dėl bioetikos ir žmogaus teisių (2005), Helsinkio deklaracijos (1975) ir etiniais geranoriškumo, autonomijos, informuotumo, konfidencialumo, teisingumo ir privatumo išsaugojimo užtikrinimo principais (Žydzūnaitė, 2011; Gerikienė ir kt., 2015).

Duomenų analizės metodai. Tyrimo duomenys apdoroti naudojant statistinės duomenų analizės programą „SPSS Statistics 29“. Vertinant Sportinio tapatumo matavimo skalės (STMS) patikimumą, nustatyta, kad Cronbacho α koeficientas – 0,834. Skalės subskalių Cronbacho α koeficientai svyravo nuo 0,510 iki 0,796. Visų kintamųjų koreliacija su bendrąja skale buvo panaši, todėl šalintinių kintamųjų nenustatyta.

Atliekant tyrimą, siekta palyginti vyrų ir moterų, didmiesčiuose ir ne didmiesčiuose gyvenančių asmenų, turinčių įgimtą ir įgytą negalią, priklausančių skirtingoms amžiaus grupėms ir skirtingoms negalios įgijimo amžiaus grupėms, taip pat skirtingoms sportavimo dažnio per savaitę ir sportavimo trukmės (metais) grupėms, skirtumus, todėl buvo tikrinamos statistinės prielaidos tinkamai skirtumų vertinimo metodikai parinkti. Sportinio tapatumo matavimo skalės išvestinis kintamasis nėra pasiskirstęs pagal normalųjį dėsnį, todėl taikyti Manno ir Whitney bei Kruskalo ir Walliso kriterijai (Rupšienė ir Rutkienė, 2015). Atsakymų į atskirus klausimus skirtumų statistinis reikšmingumas vertintas taikant Fisherio χ^2 kriterijų.

1 lentelė

Tyrimo dalyvių demografiniai duomenys (N = 122)

Kintamasis	n (%)
Lytis	
Vyrai	87 (71,3)
Moterys	35 (28,7)
Gyvenamoji vieta	
Didmiestis	74 (60,7)
Ne didmiestis	48 (39,3)
Negalios kilmė	
Įgimta	49 (40,5)
Įgyta	72 (59,5)
Amžius	
Iki 39 m.	41 (33,6)
40-54 m.	44 (36,1)
55 m. ir vyresni	37 (30,3)
Negalios įgijimo amžius	
Iki 27 m.	36 (29,5)
28 m. ir vėliau	35 (28,7)
Įgimta negalia	51 (41,8)
Sportavimo dažnis per savaitę	
1-2 k./sav.	55 (45,1)
2-3 k./sav.	34 (27,9)
4 k./sav. ir daugiau	33 (27,0)
Sportavimo laikotarpis metais	
1-5 m.	33 (27,0)
6-14 m.	53 (43,4)
15 m. ir daugiau	36 (29,5)

Pastaba. n – tiriamųjų skaičius; % – procentinė dalis.

Tyrimo rezultatai

Atlikus statistinę duomenų analizę nustatyta, kad statistiškai reikšmingi bendrojo Sportinio tapatumo matavimo skalės (STMS) įverčio skirtumai nustatyti tik pagal lytį ($U = 1146,000$; $Z = -2,133$; $p = 0,033$). Moterų bendrasis sportinio tapatumo įvertis buvo aukštesnis (vidutinis rangas – 72,26) negu vyrų (vidutinis rangas – 57,17).

2 lentelė

Vyrų ir moterų STMS teiginių įverčių skirtumai

STMS teiginys	p
Laikau save sportininku.	0,163
Turiu daug su sportu susijusių tikslų.	0,071
Dauguma mano draugų yra sportininkai.	0,115
Sportas yra svarbiausia mano gyvenimo dalis.	0,137
Daugiau laiko praleidžiu galvodamas apie sportą nei apie ką nors kita.	0,005
Blogai jaučiuosi, kai mažai sportuoju.	0,044
Būčiau labai prislėgtas, jei dėl traumos negalėčiau varžytis sporte.	0,773

Pastaba. Pateiktos tiksliojo Fisherio testo p reikšmės. Reikšmingi skirtumai paryškinti ($p < 0,05$).

Atskiri skalės teiginiai parodė, kad lyčių skirtumai statistiškai reikšmingi vertinant teiginius „Daugiau laiko praleidžiu galvodamas apie sportą nei apie ką nors kita“ ($p = 0,005$) ir „Blogai jaučiuosi, kai mažai sportuoju“ ($p = 0,044$) (2 lentelė). Kitų teiginių skirtumai tarp lyčių nebuvo statistiškai reikšmingi. Visų kitų tirtų socialinių demografinių, su negalia ir sportavimu susijusių kintamųjų atveju statistiškai reikšmingų bendrojo sportinio tapatumo įverčio skirtumų nenustatyta.

Gyvenamoji vieta (didmiestis ar ne didmiestis) su bendruoju sportinio tapatumo rodikliu reikšmingai nesusijusi ($U = 905,000$; $p = 0,470$), o atskirų teiginių analizė statistiškai reikšmingų skirtumų taip pat neatskleidė. Pagal negalios kilmę (įgimta ar įgyta) bendrasis sportinio tapatumo įvertis taip pat nesiskyrė ($U = 1717,000$; $p = 0,804$), reikšmingų skirtumų nenustatyta ir atskirų teiginių lygmeniu.

Vertinant amžiaus grupes, bendrasis STMS įvertis statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($H = 0,907$; $df = 2$; $p = 0,635$).

3 lentelė

Skirtingų amžiaus grupių tiriamųjų STMS teiginių įverčių skirtumai

STMS teiginys	p
Laikau save sportininku.	0,347
Turiu daug su sportu susijusių tikslų.	0,425
Dauguma mano draugų yra sportininkai.	0,656
Sportas yra svarbiausia mano gyvenimo dalis.	0,095
Daugiau laiko praleidžiu galvodamas apie sportą nei apie ką nors kita.	0,125
Blogai jaučiuosi, kai mažai sportuoju.	0,019
Būčiau labai prislėgtas, jei dėl traumos negalėčiau varžytis sporte.	0,505

Pastaba. Pateiktos tiksliojo Fisherio testo p reikšmės. Reikšmingi skirtumai paryškinti ($p < 0,05$).

Minėtina, kad tik vieno teiginio – „Blogai jaučiuosi, kai mažai sportuoju“ – įverčiai tarp amžiaus grupių skyrėsi statistiškai reikšmingai ($p = 0,019$) (3 lentelė), o kitų teiginių skirtumai tarp amžiaus grupių nebuvo reikšmingi.

Negalios įgijimo amžius ($H = 0,063$; $p = 0,969$), sportavimo dažnis per savaitę ($H = 2,965$; $p = 0,227$) ir sportavimo trukmė (metais) ($H = 1,236$; $p = 0,539$) su bendruoju sportinio tapatumo rodikliu statistiškai reikšmingai nebuvo susiję. Atskiri skalės teiginiai šiose grupėse reikšmingų skirtumų taip pat neatskleidė.

Apibendrinant galima teigti, kad iš visų tirtų kintamųjų statistiškai reikšmingas ryšys su bendruoju sportinio tapatumo rodikliu nustatytas tik pagal lytį. Amžiaus grupėse reikšmingi skirtumai išryškėjo tik vieno atskiro teiginio lygmeniu, o kitų tirtų veiksnių statistiškai reikšmingų sąsajų su sportiniu tapatumu nenustatyta.

Diskusija

Atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad iš visų nagrinėtų veiksnių statistiškai reikšmingas ryšys su bendruoju sportinio tapatumo rodikliu nustatytas tik pagal lytį. Moterų sportinis tapatumas buvo stipresnis negu vyrų. Atskiri skalės teiginiai atskleidė, kad moterys dažniau negu vyrai pritarė teiginiams „Daugiau laiko praleidžiu galvodama apie sportą nei apie ką nors kita“ ir „Blogai jaučiuosi, kai mažai sportuoju“. Tai leidžia manyti, kad šiame tyrime dalyvavusių moterų sportinė veikla labiau integruota į kasdienę savivoką ir emocinę patirtį. Atsižvelgiant į sportinio tapatumo sampratą kaip asmens tapatinimąsi su sportininko vaidmeniu (Brewer et al., 1993), galima teigti, kad sportas moterims galėjo turėti didesnę su tapatybe susijusią reikšmę. Sporto svarba savivokai pabrėžiama ir kituose tyrimuose (Strachan & Brawley, 2008).

Nustatyti lyčių skirtumai taip pat gali būti aiškinami pasitelkiant įgalinimo teorijos perspektyvą. Įgalinimas siejamas su suvokiamos kompetencijos, kontrolės jausmo ir aktyvaus dalyvavimo stiprėjimu (Zimmerman, 2000; Sherrill, 2004). Sportinė veikla gali sudaryti sąlygas šių aspektų plėtrai, todėl stipresnis sportinis tapatumas gali atspindėti didesnę asmens įsitraukimą į savęs kaip veiklaus ir pajėgaus individo suvokimą. Taigi sportinis tapatumas gali būti suprantamas kaip vienas iš galimų psichologinio įgalinimo raiškos aspektų (Martin, 2013). Vis dėlto, atliekant tyrimą, įgalinimas nebuvo tiesiogiai matuojamas, todėl ši interpretacija turėtų būti vertinama atsargiai.

Kiti tirti socialiniai demografiniai, su negalia ir sportavimu susiję veiksniai su bendruoju sportinio tapatumo rodikliu statistiškai reikšmingai nesusiję. Tai leidžia manyti, kad sportinis tapatumas gali būti mažiau susijęs su objektyviais dalyvavimo rodikliais (pavyzdžiui, su sportavimo dažniu ar trukme), o labiau – su subjektyvia sporto patirties reikšme asmens gyvenime. Toks aiškinimas dera su sportinio tapatumo samprata kaip savivokos dalimi, kuri formuojasi per asmeniškai reikšmingą veiklą (Brewer et al., 1993; Martin, 2013).

Amžiaus grupių analizė parodė, kad bendrasis sportinio tapatumo rodiklis statistiškai reikšmingai nesiskyrė, tačiau nustatyta, kad skirtingo amžiaus tiriamieji nevienodai vertino teiginį „Blogai jaučiuosi, kai mažai sportuoju“. Tai leidžia manyti, kad emocinis reagavimas į sportinės veiklos sumažėjimą skirtingais gyvenimo etapais gali skirtis, nors bendras sportinio tapatumo lygis išlieka panašus. Bendrasis rodiklis tarp amžiaus grupių nesiskyrė, todėl tai neturėtų būti interpretuojama kaip nuoseklus amžiaus poveikis sportiniam tapatumui.

Apibendrinant galima teigti, kad sportinis tapatumas šiame tyrime atsiskleidė kaip savivokos aspektas, kuris nėra tiesiogiai susijęs su daugeliu demografinių ar sportavimo intensyvumo rodiklių.

Tai pabrėžia sporto, kaip asmeniškai reikšmingos veiklos, svarbą asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinio tapatumo formavimuisi.

Tyrimo rezultatai turėtų būti vertinami atsižvelgiant į tam tikrus ribotumus. Taikyta netikimybinė tikslinė atranka riboja rezultatų apibendrinimo galimybes platesnei asmenų, turinčių fizinę negalią, populiacijai. Be to, duomenys buvo renkami taikant savęs vertinimo metodą, todėl negalima atmesti subjektyvaus vertinimo ir respondentų polinkio pateikti socialiai priimtinesnius atsakymus. Ateities tyrimuose būtų tikslinga išsamiau analizuoti sportinio tapatumo sąsajas su kitais psichologiniais ir socialiniais veiksniais, taip pat giliau tirti ryšį su negalios tapatumu ir sporto motyvacija.

Išvados

1. Nustatyta, kad moterų, turinčių fizinę negalią, bendrasis sportinio tapatumo rodiklis buvo statistiškai reikšmingai aukštesnis negu vyrų. Be to, moterys dažniau negu vyrai pritarė teiginiams, atspindintiems sporto svarbą kasdieniam mąstymui ir neigiamoms emocijoms sumažėjus sportinei veiklai. Tai leidžia teigti, kad lytis gali būti svarbus veiksnys formuojantis sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportiniam tapatumui. Gauti rezultatai taip pat leidžia daryti prielaidą, kad sportas moterims gali turėti didesnę emocinę ir su tapatybe susijusią reikšmę.
2. Vertinant rezultatus pagal amžiaus grupes, bendrasis sportinio tapatumo rodiklis statistiškai reikšmingai nesiskyrė, tačiau nustatyti vieno atskiro teiginio, susijusio su neigiamais išgyvenimais sumažėjus sportinei veiklai, reikšmingi skirtumai. Tai rodo, kad amžiaus poveikis sportiniam tapatumui gali būti fragmentiškas ir labiau pasireikšti emocinio reagavimo į sportinę veiklą aspektu, o ne bendruoju sportinio tapatumo lygmeniu.
3. Gyvenamoji vieta, negalios kilmė, negalios įgijimo amžius, sportavimo dažnis ir trukmė su bendruoju sportinio tapatumo rodikliu statistiškai reikšmingai nesusiję. Gauti rezultatai leidžia teigti, kad sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinis tapatumas gali būti mažiau susijęs su objektyviais socialiniais ar dalyvavimo sportinėje veikloje intensyvumo rodikliais.
4. Tyrimo rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinio tapatumo formavimasis gali būti labiau susijęs su subjektyvia sporto veiklos prasme, asmenine patirtimi ir emociniu santykiu su sportu, o ne su išoriniais demografiniais ar sportavimo intensyvumo rodikliais.
5. Atliktas tyrimas prisideda prie sportinio tapatumo tyrimų lauko ir išplečia supratimą, kaip pasireiškia asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinis tapatumas. Gauti rezultatai pabrėžia sporto, kaip savivoką stiprinančios ir potencialiai įgalinančios veiklos, svarbą ir atskleidžia poreikį tolesniuose tyrimuose giliau analizuoti sportinio tapatumo sąsajas su psichologiniais, socialiniais ir su tapatybe susijusiais kintamaisiais.

Literatūros sąrašas

- Brewer, B. W. (1993). Self-identity and specific vulnerability to depressed mood. *Journal of Personality*, 61(3), 343–364. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1993.tb00284.x>
- Brewer, B. W., & Cornelius, A. E. (2001). Norms and factorial invariance of the Athletic Identity Measurement Scale (AIMS). *The Academic Athletic Journal*, 103–113.
- Brewer, B. W., Van Raalte, J. L., & Linder, D. E. (1993). Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles' heel? *International Journal of Sport Psychology*, 24, 237–254.

- Brittain, I. (2004). Perceptions of disability and their impact upon involvement in sport for people with disabilities at all levels. *Journal of Sport and Social Issues*, 28(4), 429–452. <https://doi.org/10.1177/0193723504268729>
- Darling, R. B. (2013). *Disability and identity: Negotiating self in a changing society*. Lynne Rienner Publishers.
- Dunn, D. S., & Burcaw, S. (2013). Disability identity: Exploring narrative accounts of disability. *Rehabilitation Psychology*, 58(2), 148–157. <https://doi.org/10.1037/a0031691>
- Foreman, P. E., Cull, J., & Kirkby, R. J. (1997). Sports participation in individuals with spinal cord injury: Demographic and psychological correlates. *International Journal of Rehabilitation Research*, 20(2), 159–168. <https://doi.org/10.1097/00004356-199706000-00005>
- Gerikienė, V., Gudinavičius, B., Leščinskienė, L., Mockevičienė, E., ir Sakalauskienė, A. (2015). *Baigiamojo darbo rengimo ir gynimo metodiniai reikalavimai*. Šiauliai: Šiaulių valstybinė kolegija.
- Hunter, D. (2012). Community programs, sport clubs, and clinics for adapted sports. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 83(3), 25–26. <https://doi.org/10.1080/07303084.2012.10598741>
- Jaarsma, E. A., Dijkstra, P. U., Geertzen, J. H. B., & Dekker, R. (2014). Barriers to and facilitators of sports participation for people with physical disabilities: A systematic review. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*. <https://doi.org/10.1111/sms.12218>
- Kendzierski, D. (1988). Self-schemata and exercise. *Basic and Applied Social Psychology*, 9(1), 45–59. https://doi.org/10.1207/s15324834basp0901_4
- Kennedy, D. W., & Smith, R. W. (1990). A comparison of past and future leisure activity participation between spinal cord injured and non-disabled persons. *Paraplegia*, 28, 130–136. <https://doi.org/10.1038/sc.1990.15>
- Marsh, H. W. (1993). Physical fitness self-concept: Relations of physical fitness to field and technical indicators for boys and girls aged 9–15. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 15, 184–206. <https://doi.org/10.1123/jsep.15.2.184>
- Martin, J. J. (2013). Benefits and barriers to physical activity for individuals with disabilities: A social-relational model of disability perspective. *Disability and Rehabilitation*, 35(24), 2030–2037. <https://doi.org/10.3109/09638288.2013.802377>
- Oyserman, D., Elmore, K., & Smith, G. (2012). Self, self-concept, and identity. In M. R. Leary & J. P. Tangney (eds.), *Handbook of Self and Identity* (2nd ed., pp. 69–104). Guilford Press.
- Olkin, R., & Pledger, C. (2003). Can disability studies and psychology join hands? *American Psychologist*, 58(4), 296–304. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.58.4.296>
- Rougeau, K. M., Koziel, S. R., Gjorgjevski, A. M., & Joines, J. L. (2025). Athlete identity in para-sport: A comparative study of athletes with congenital and acquired disabilities. *Disability and Health Journal*, 18(1). <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2024.101685>
- Sherrill, C. (2004). *Adapted physical activity, recreation, and sport: Crossdisciplinary and lifespan* (6th ed.). McGraw-Hill.
- Sparkes, A. C., & Smith, B. (2002). Sport, spinal cord injury, embodied masculinities, and the dilemmas of narrative identity. *Men and Masculinities*, 4(3), 258–285. <https://doi.org/10.1177/1097184X02004003003>
- Stets, J. E., & Serpe, R. T. (2013). Identity theory. In J. DeLamater & A. Ward (eds.), *Handbook of Social Psychology* (pp. 31–60). Springer.
- Strachan, S., & Brawley, L. R. (2008). Reactions to a perceived challenge to identity: A focus on exercise and healthy eating. *Journal of Health Psychology*, 13(5), 575–588. <https://doi.org/10.1177/1359105308090930>
- Strachan, S. M., Woodgate, J., Brawley, L. R., & Tse, A. (2005). The relationship of self-efficacy and self-identity to long-term maintenance of vigorous physical activity. *Journal of Applied Biobehavioral Research*, 10(2), 98–112. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9861.2005.tb00006.x>
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (eds.), *The Social Psychology of Intergroup Relations* (pp. 33–47). Brooks/Cole.

- Tasiemski, T., & Brewer, B. W. (2011). Athletic identity, sport participation, and psychological adjustment in people with spinal cord injury. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 28, 233–250. <https://doi.org/10.1123/apaq.28.3.233>
- Tasiemski, T., Kennedy, P., Gardner, B. P., & Blaikley, R. A. (2004). Athletic identity and sports participation in people with spinal cord injury. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 21, 364–378. <https://doi.org/10.1123/apaq.21.4.364>
- Van de Vliet, P., Van Biesen, D., & Vanlandewijck, Y. C. (2008). Athletic identity and self-esteem in Flemish athletes with a disability. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 1(1), 9–21. <https://doi.org/10.5507/euj.2008.001>
- Wilhite, B., & Shank, J. (2009). In praise of sport: Promoting sport participation as a mechanism of health among persons with a disability. *Disability and Health Journal*, 2, 116–127. <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2009.01.002>
- Zimmerman, M. A. (2000). Empowerment theory: Psychological, organizational, and community levels of analysis. In J. Rappaport & E. Seidman (eds.), *Handbook of Community Psychology* (pp. 43–63). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-4193-6_2
- Žydžiūnaitė, V. (2011). *Baigiamojo darbo rengimo metodologija*. http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2012_Baigiamojo_darbo_metodologija.pdf

Sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinio tapatumo rodikliai

Karolina Matelionytė

Lietuvos sporto universitetas, Lietuva
<https://orcid.org/0000-0002-6520-0922>

Kęstutis Skučas

Lietuvos sporto universitetas, Lietuva
<https://orcid.org/0000-0002-1851-147X>

Kazimieras Pukėnas

Lietuvos sporto universitetas, Lietuva
<https://orcid.org/0000-0002-5764-4443>

Santrauka

Sportinis tapatumas yra svarbi asmens savivokos dalis, susijusi su įsitraukimu į sportinę veiklą, jos tęstinumu, emociniu santykiu su sportu ir platesniais psichologinio bei socialinio funkcionavimo aspektais. Nors sportinio tapatumo raiška plačiai nagrinėta bendrojoje sporto psichologijos literatūroje, empirinių tyrimų, atskleidžiančių, kaip jis formuojasi ir su kokiais veiksniais susijęs tarp sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, vis dar nepakanka. Todėl šio tyrimo tikslas buvo nustatyti, kaip lytis, amžius, gyvenamoji vieta, negalios kilmė, negalios įgijimo amžius, sportavimo dažnis ir sportavimo trukmė susiję su sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, sportinio tapatumo rodikliais. Tyrimas atliktas 2024–2025 m. Lietuvos neįgaliųjų sporto federacijos organizuotuose Lietuvos Respublikos neįgaliųjų sporto čempionatuose. Tyrime dalyvavo 122 sportuojantys asmenys, turintys fizinę negalią. Duomenys rinkti anketavimo metodu, taikant standartizuotą Sportinio tapatumo matavimo skalę (STMS), o jų analizei taikyti neparimetriniai statistiniai metodai: Manno ir Whitney U, Kruskalo ir Walliso H bei Fisherio tikslūs kriterijai. Tyrimo rezultatai parodė, kad statistiškai reikšmingi bendrojo sportinio tapatumo skirtumai nustatyti tik pagal lytį: moterų sportinio tapatumo rodikliai buvo aukštesni negu vyrų. Be to, moterys dažniau negu vyrai pritarė teiginiams, atspindintiems didesnę sporto svarbą kasdieniam mąstymui ir ryškesnes neigiamas emocijas sumažėjus sportinei veiklai. Vertinant amžiaus grupes, bendrasis sportinio tapatumo rodiklis statistiškai reikšmingai nesiskyrė, tačiau nustatyti vie-

no atskiro teiginio, susijusio su neigiamais išgyvenimais mažiau sportuojant, skirtumai. Gyvenamoji vieta, negalios kilmė, negalios įgijimo amžius, sportavimo dažnis ir sportavimo trukmė su bendruoju sportinio tapatumo rodikliu statistiškai reikšmingai nesusiję. Apibendrinant galima teigti, kad sportinis tapatumas sportuojančių asmenų, turinčių fizinę negalią, grupėje yra mažiau susijęs su objektyviais demografiniais ir sportavimo intensyvumo rodikliais, o labiau – su subjektyvia sporto patirties prasme ir emociniu santykiu su sportine veikla. Tyrimas papildė žinias apie sportinio tapatumo raišką tarp asmenų, turinčių fizinę negalią, ir išryškina poreikį tolesniuose tyrimuose giliau analizuoti jo sąsajas su psichologiniais, socialiniais ir su tapatybe susijusiais veiksniais.

Athletic Identity Indicators among Athletes with Physical Disabilities

Karolina Matelionytė

Lithuanian Sports University, Lithuania
<https://orcid.org/0000-0002-6520-0922>

Kęstutis Skučas

Lithuanian Sports University, Lithuania
<https://orcid.org/0000-0002-1851-147X>

Kazimieras Pukėnas

Lithuanian Sports University, Lithuania
<https://orcid.org/0000-0002-5764-4443>

Abstract. The aim of the study was to determine how various factors (gender, age, place of residence, origin of disability, age at disability onset, frequency of sports participation, and duration of sports participation) are associated with athletic identity among athletes with physical disabilities. The study was conducted in 2024–2025 during the Lithuanian Disabled Sports Championships organized by the Lithuanian Sports Federation for the Disabled. Data were collected by using a standardized questionnaire, the *Athletic Identity Measurement Scale* (AIMS). The study involved 122 athletes with physical disabilities. Nonparametric statistical methods were used for data analysis.

The results revealed statistically significant differences in overall athletic identity only by gender. Across age groups, the overall athletic identity did not differ significantly, however, differences were found at the level of a single item. The place of residence, origin of disability, age at disability onset, frequency of sport participation, and duration of sport participation were not significantly associated with one's athletic identity. These findings suggest that athletic identity among athletes with physical disabilities is not directly related to most demographic or sport participation intensity variables; yet, it may instead be more strongly associated with subjective sport experience.

Keywords: *sport, physical activity, physical disability, athletic identity.*

Introduction

For an individual with disabilities, identity often signifies personal development, maturity, and the expansion of self-expression, along with positive self-perception and a sense of connection and solidarity with other members of the disability community (Olkin & Pledger, 2003). A closely related concept, that of personal identity, refers to the way an individual is defined in terms of personal characteristics, roles, and relationships with social groups. It may be oriented toward the past (what *was* once true), the present (what *remains* true), and the future (such as desires, expectations, fears)

Received: 29/08/2025. **Accepted:** 29/12/2025

Copyright © Karolina Matelionytė, Kęstutis Skučas, Kazimieras Pukėnas, 2025. Published by Vilnius University Press.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

(Oyserman et al., 2012; Rougeau et al., 2025). Psychological and sociological research indicates that identity is shaped through group membership and experiences of a minority status (Tajfel & Turner, 1979; Brewer, 1993). Identity development is most frequently examined in the contexts of race, gender, and sexual orientation; however, disability may also constitute a significant identity construct, as it not only identifies an individual as a member of a group but is also often associated with prejudice and discrimination. Individuals with disabilities frequently experience a minority status in society, which may become an important component of their social identity (Darling, 2013). According to Dunn and Burcaw (2013), personal identity creates conditions for individuals to define and understand different aspects of the self. Therefore, disability identity may encompass disability-related content and goals, helping individuals decide what to do, what to value, and how to behave when disability becomes a salient aspect of the self.

One form of identity, which is particularly significant for individuals with disabilities, is athletic identity, defined as the degree to which a person identifies with the athlete role (Brewer et al., 1993). Athletic identity develops when an individual internalizes a behavioural standard that defines what it means to be an athlete. Behaviour is evaluated against this standard, and, whenever discrepancies arise, individuals tend to adjust their behaviour so that to align with their identity (Stets & Serpe, 2013). Previous research indicates that a stronger athletic identity may be associated with a greater likelihood of maintaining physical activity despite any barriers involved (Strachan & Brawley, 2008; Martin, 2013). Strong identification with the athlete role may also help individuals overcome difficulties and discover new life orientations, such as engagement in disability sport (Rougeau et al., 2025). Strachan and Brawley (2008) report that individuals with a strong athletic identity, when confronted with obstacles, are able to identify more potential solutions and develop more detailed implementation plans. Such responses suggest that a strong athletic identity promotes active behavioural adjustment aimed at maintaining a salient identity. In this way, a strong sense of athletic identity may also contribute to shifts in broader self-perception when viewed through the prism of disability sport (Rougeau et al., 2025). Research examining athletic identity among individuals with acquired disabilities reveals noteworthy trends. Tasiemski et al. (2004) found that individuals with spinal cord injury demonstrate lower levels of athletic identity compared to the general population. At the same time, the level of expressed athletic identity directly interacts with an individual's participation in sport (Tasiemski & Brewer, 2011). Individuals who consider themselves athletes tend to maintain physical activity habits longer than those who do not identify in this way (Strachan et al., 2005). Qualitative research (Brittain, 2004; Sparkes & Smith, 2002) indicates that individuals who engaged in sport prior to acquiring a disability retain a stronger understanding of what it means to be an athlete and set specific physical expectations for themselves. Participation in sport provides not only physical but also psychological and emotional benefits. Sport has been associated with reduced symptoms of depression and an improved physical capacity and quality of life (Kennedy & Smith, 1990). Furthermore, individuals with physical disabilities who actively participate in sport often demonstrate more successful vocational adaptation (Foreman et al., 1997).

Participation in disability sport may be associated with greater confidence in one's bodily capabilities, which, over time, may relate to a stronger athletic identity (Rougeau et al., 2025). In this way, sport may contribute to the development of a positive identity: an individual begins to perceive themselves primarily as an athlete rather than solely through the prism of disability. For individuals with physical disabilities, sporting activity may become an important space for socialization and self-expression, where interpersonal relationships are formed, self-esteem is strengthened, and positive self-perception is fostered (Wilhite & Shank, 2009; Martin, 2013). Sport also provides opportunities to experience success, overcome challenges, and develop a sense of belonging to a community, all of which may be significant for identity development.

Although research examining differences in athletic identity among individuals with disabilities of different origins and types remains limited, understanding the diversity of the disability spectrum is essential for creating inclusive environments and ensuring individualized, comprehensive support. Given that individuals with disabilities often face systemic barriers, including a limited access to sports infrastructure, an insufficient number of specialized programs, and a shortage of qualified professionals (Tasiemski et al., 2004) as well as community initiatives such as disability sport clubs play a particularly important role in expanding opportunities for engagement in physical and sporting activities. Such clubs are typically defined as programs designed to involve individuals with disabilities in sport, regardless of their physical abilities or skill level (Hunter, 2012). Participation in club activities may enhance physical functioning, facilitate social connections, and foster positive self-perception. Although athletic identity may at times have negative consequences, for example, due to excessive commitment to sport or neglect of other aspects of the self, it is nevertheless often associated with better psychological well-being and social functioning (Marsh, 1993; Van de Vliet et al., 2008). Strong athletic identity has also been linked to greater body confidence and long-term commitment to sport participation (Kendzierski, 1988). Further research is needed to clarify how various demographic, experiential, and contextual factors shape athletic identity among individuals with disabilities.

Although athletic identity has been widely examined in the general sport psychology literature and is associated with motivation, behaviour, and self-perception in sport (Brewer et al., 1993; Strachan & Brawley, 2008), studies analysing the expression of athletic identity among individuals with physical disabilities remain relatively scarce (Tasiemski & Brewer, 2011; Martin, 2013). The existing literature more frequently focuses on the general benefits of sport participation, quality of life, or barriers to participation for people with disabilities (Jaarsma et al., 2014), but less often examines how socio-demographic and disability-related factors are associated with the formation of one's athletic identity. Therefore, scientific literature still lacks empirical research identifying which factors are most significant in the development of athletic identity among athletes with physical disabilities.

In this context, the framework of this research is defined as follows:

Research subject: the associations of athletic identity with socio-demographic, disability-related, and sport-related factors among athletes with physical disabilities.

Research aim: to determine how various factors (gender, age, place of residence, origin of disability, age at disability onset, frequency of sport participation, and duration of sport participation) are associated with athletic identity indicators among athletes with physical disabilities.

Research methods: a quantitative survey using a questionnaire.

Theoretical Foundations of the Study

The development of physical activity and sport for persons with disabilities is closely related to the field of Adapted Physical Activity, which examines the interrelationships among physical activity, the social environment, and individual characteristics. Within this domain, the concept of empowerment occupies a central role (Sherrill, 2004).

Empowerment is described as a process through which individuals enhance their capacity to control life circumstances, make decisions, and actively participate in social life (Zimmerman, 2000). Psychological empowerment is associated with perceived self-control, a sense of competence, self-confidence, and autonomy. These aspects are regarded as important in enabling individuals with disabilities to overcome social and physical barriers and expand their social opportunities (Sherrill, 2004).

In this context, sporting activity may be viewed as an environment in which empowerment processes gain practical expression. Participation in sport provides opportunities to experience success, overcome challenges, receive social support, and feel a sense of belonging to a community, which may strengthen perceived competence and self-esteem. In this way, sport becomes a context in which a more positive self-concept and a more active social role are formed.

In the present study, athletic identity is understood as one of the possible forms of psychological empowerment. Athletic identity is defined as the degree to which an individual identifies with the athlete role (Brewer et al., 1993), and a stronger athletic identity may be associated with greater involvement in sporting activity and its personal significance (Strachan & Brawley, 2008). Therefore, the analysis of athletic identity allows for a better understanding of how sporting activity is related to aspects of psychological empowerment among individuals with physical disabilities.

Based on the assumptions of empowerment theory, this study presumes that various socio-demographic, disability-related, and sport-related factors may be associated with the expression of athletic identity. This theoretical framework provides grounds to interpret the findings not only as statistical differences but also as potential reflections of empowerment processes in the context of sport. Thus, the analysis of athletic identity in this study allows for an indirect evaluation of how sporting activity may be related to aspects of psychological empowerment among individuals with physical disabilities.

Methodology

The study was conducted in 2024–2025 following a formal approval from the Social Sciences Ethics Committee of the Lithuanian Sports University (permit No. 36622). A quantitative questionnaire survey method was applied using a standardized instrument. *The instrument* used was the *Athletic Identity Measurement Scale* (AIMS) (Brewer & Cornelius, 2001). AIMS is a seven-item questionnaire designed to assess the degree to which an individual identifies with the athlete role. The scale comprises three subscales: social identity (the extent to which individuals perceive themselves in the athlete role), exclusivity (the prioritization of the athlete role over other life roles, such as a friend or a family member), and negative affectivity (negative emotional reactions arising from the inability to train or participate in competitions). Responses are rated on a seven-point Likert scale ranging from '1' (strongly disagree) to '7' (strongly agree). Scores of individual subscales were summed, and the overall athletic identity was calculated by summing all collected scores. The scale was adapted into the Lithuanian language by using a back-translation procedure in order to ensure semantic equivalence with the original instrument. The translation process included initial translation into Lithuanian, back-translation into English, and a comparison of both English language versions. The internal consistency of the scale in this study was good (Cronbach's $\alpha = 0.834$), indicating sufficient reliability of the instrument within the sample. Accordingly, the scale was considered appropriate for assessing the participants' athletic identity indicators.

The study sample was selected by using a non-probability purposive sampling method. The study was carried out at the Lithuanian Championships for Individuals with Disabilities, organized by the Lithuanian Sports Federation for the Disabled. The study included 122 athletes with various types of physical disabilities, including both male and female participants. The sample comprised individuals with spinal cord injury (traumatic injury), limb amputations, cerebral palsy (a congenital condition), and other mobility impairments of different origins. In this study, spinal cord injuries were treated as a separate category of neurologically based physical disabilities, whereas cerebral palsy was conceptualized as a consequence of early developmental central nervous system damage;

therefore, these conditions were analysed separately. The participants' age ranged from 11 to 80 years (Table 1). In order to account for differences in psychosocial maturity, the analysis was conducted according to age groups rather than individual age. Age groups were formed based on psychosocial characteristics of life stages. Therefore, the results reflect associations of athletic identity across different stages of life.

All participants were fully informed about the study objectives, methods, potential risks, and benefits of participation in this research. Adult participants provided written informed consent, thus confirming their voluntary participation. Parents or legal guardians of minor (i.e., underage) participants signed the corresponding consent forms, providing permission for their child's participation. The study was conducted in accordance with the Universal Declaration on Bioethics and Human Rights (2005), the Declaration of Helsinki (1975), and adhered to ethical principles such as beneficence, autonomy, informed consent, confidentiality, justice, and privacy protection (Žydžiūnaitė, 2011; Gerikienė et al., 2015).

Data Analysis Methods. The study data were analysed by using *SPSS Statistics 29*. When evaluating the reliability of the Athletic Identity Measurement Scale (AIMS), a Cronbach's alpha coefficient of 0.834 was determined. Cronbach's alpha coefficients of the scale subscales ranged from 0.510 to 0.796. The correlations of all variables with the total scale were similar; therefore, no variables were excluded.

Since the study aimed to compare differences among men and women, individuals living in urban and non-urban areas, participants with congenital and acquired disabilities, across different age groups, age-at-disability-onset groups, weekly sports frequency groups, and years-of-sport participation groups, the statistical assumptions necessary for selecting appropriate methods for difference analysis were examined. The derived variable of the *Athletic Identity Measurement Scale* is not normally distributed, therefore, the Mann-Whitney and Kruskal-Wallis tests were applied (Rupšienė & Rutkienė, 2015). The statistical significance of differences in responses to individual questions was assessed by using Fisher's Chi-square criterion.

Table 1

Demographic Characteristics of the Study Participants (n = 122)

Variable	n (%)
Gender	
Men	87 (71.3)
Women	35 (28.7)
Place of residence	
Urban area	74 (60.7)
Non-urban area	48 (39.3)
Type of disability	
Congenital	49 (40.5)
Acquired	72 (59.5)
Age	
Up to 39 years	41 (33.6)
40–54 years	44 (36.1)
55 years and over	37 (30.3)
Age at disability onset	
Up to 27 years of age	36 (29.5)
28 years of age and later	35 (28.7)
Congenital disability	51 (41.8)

Variable	n (%)
Weekly sports frequency	
1–2 times/week	55 (45.1)
2–3 times/week	34 (27.9)
4 or more times/week	33 (27.0)
Years of sports participation	
1–5 years	33 (27.0)
6–14 years	53 (43.4)
15 years and over	36 (29.5)

Note. n – number of participants; % – percentage.

Results

Statistical analysis revealed that statistically significant differences in the overall Athletic Identity Measurement Scale (AIMS) score were found only by gender ($U = 1146.000$; $Z = -2.133$; $p = 0.033$). The overall athletic identity score of women was higher (mean rank -72.26) than that of men (mean rank -57.17).

Table 2

Differences in AIMS Item Scores between Men and Women

AIMS item	<i>p</i>
I consider myself an athlete	.163
I have many goals related to sport	.071
Most of my friends are athletes	.115
Sport is the most important part of my life	.137
I spend more time thinking about sport than anything else	.005
I feel bad about myself when I do poorly in sport	.044
I would be very depressed if I were injured and could not compete in sport	.773

Note. Exact *p*-values from Fisher's exact test are presented. Significant differences are highlighted in bold ($p < .05$).

Individual scale items showed that gender differences were significant for the statements *I spend more time thinking about sport than anything else* ($p = 0.005$) and *I feel bad about myself when I do poorly in sport* ($p = 0.044$) (Table 2). Differences between genders for the other items were not statistically significant.

For all other examined socio-demographic, disability-related, and sport-related variables, no statistically significant differences were found in the overall athletic identity score.

The place of residence (urban vs. non-urban) was not significantly associated with the overall athletic identity score ($U = 905.000$; $p = 0.470$), and analysis of individual items revealed no significant differences, either. According to the origin of disability (congenital or acquired), the overall athletic identity score did not differ ($U = 1717.000$; $p = 0.804$), and no significant differences were identified at the level of individual items.

When assessing age groups, the overall AIMS score did not differ significantly ($H = 0.907$; $df = 2$; $p = 0.635$).

Table 3*Differences in AIMS Item Scores among Participants of Different Age Groups*

AIMS item	<i>p</i>
I consider myself an athlete	.347
I have many goals related to sport	.425
Most of my friends are athletes	.656
Sport is the most important part of my life	.095
I spend more time thinking about sport than anything else	.125
I feel bad about myself when I do poorly in sport	.019
I would be very depressed if I were injured and could not compete in sport	.505

Note. Exact *p*-values from Fisher's exact test are presented. Significant differences are highlighted in bold ($p < .05$).

However, scores for one statement, specifically, *I feel bad about myself when I do poorly in sport* differed significantly between the age groups ($p = 0.019$) (Table 3). Differences between the age groups for the other items were not statistically significant.

Age at the disability onset ($H = 0.063$; $p = 0.969$), the weekly frequency of sport participation ($H = 2.965$; $p = 0.227$), and the duration of sport participation in years ($H = 1.236$; $p = 0.539$) were not statistically significantly associated with the overall athletic identity score. Individual scale items in these groups also did not reveal significant differences.

In summary, of all examined variables, a statistically significant association with the overall athletic identity score was identified only for gender. In terms of age groups, significant differences emerged only at the level of one individual item, while the other examined factors did not demonstrate statistically significant associations with the athletic identity.

Discussion

The results of this study showed that, among all examined factors, a statistically significant association with the overall athletic identity score was found only for gender. Women demonstrated a stronger athletic identity than men. Individual scale items revealed that women more often than men agreed with the statements *I spend more time thinking about sport than anything else* and *I feel bad about myself when I do poorly in sport*. This suggests that sporting activity in this study was more integrated into women's daily self-perception and emotional experience. Considering athletic identity as the degree of identification with the athlete role (Brewer et al., 1993), it may be stated that sport had greater identity-related significance for women. The importance of sport for self-perception has also been emphasized in other studies (Strachan & Brawley, 2008).

The identified gender differences may also be interpreted from the perspective of empowerment theory. Empowerment is associated with the strengthening of perceived competence, sense of control, and active participation (Zimmerman, 2000; Sherrill, 2004). Sporting activity may create conditions for the development of these aspects; therefore, a stronger athletic identity may reflect greater engagement in perceiving oneself as an active and capable individual. In this context, athletic identity may be understood as a possible manifestation of psychological empowerment (Martin, 2013). However, as empowerment was not directly measured in this study, this interpretation should be approached with caution.

Other examined socio-demographic, disability-related, and sport-related factors were not significantly associated with the overall athletic identity score. This suggests that athletic identity may be less related to objective participation indicators, such as the frequency or duration of sport participation, and more closely related to the subjective meaning of sport experience in an individual's life. Such an interpretation is consistent with the conceptualization of athletic identity as part of self-perception formed through personally meaningful activity (Brewer et al., 1993; Martin, 2013).

Analysis of age groups showed that the overall athletic identity score did not differ significantly. However, participants of different ages evaluated the statement *I feel bad about myself when I do poorly in sport* differently. This suggests that emotional responses to a reduced sporting activity may vary across life stages, although the overall level of athletic identity remains similar. As the overall score did not differ between age groups, this finding should not be interpreted as evidence of a consistent age effect on athletic identity.

In summary, athletic identity in this study emerged as an aspect of self-perception that is not directly associated with most demographic or sport participation intensity indicators. These findings highlight the importance of sport as a personally meaningful activity in the development of athletic identity among individuals with physical disabilities.

The study results should be interpreted in light of certain limitations. The use of non-probability purposive sampling limits the generalizability of the findings to the broader population of individuals with physical disabilities. Additionally, data were collected by using a self-report method; therefore, subjective evaluation and the tendency to provide socially desirable responses cannot be excluded. Future research should further examine associations between athletic identity and other psychological and social factors, as well as explore more deeply its relationship with disability identity and sport motivation.

Conclusions

1. Women with physical disabilities demonstrated a statistically significantly higher overall athletic identity score than men. Moreover, women more frequently than men agreed with statements reflecting the importance of sport in daily thinking and negative emotions associated with a reduced sporting activity. These findings suggest that gender may be an important factor in the formation of one's athletic identity among athletes with physical disabilities and allow the assumption that sport may have a greater identity-related and emotional significance for women.
2. When evaluating results across age groups, the overall athletic identity score did not differ significantly. However, significant differences were identified at the level of one individual item related to negative experiences associated with reduced sporting activity. This indicates that the influence of age on one's athletic identity may be fragmented and more evident in emotional responses to sporting activity than at the level of an overall athletic identity.
3. The place of residence, origin of disability, age at disability onset, frequency of sport participation, and duration of sport participation were not statistically significantly associated with the overall athletic identity score. These results suggest that athletic identity among athletes with physical disabilities may be less related to objective social or participation intensity indicators.
4. The findings support the assumption that the formation of athletic identity among athletes with physical disabilities may be more closely related to the subjective meaning of sporting activity, personal experience, and emotional relationship with sport than to external demographic or sport participation intensity indicators.

5. This study contributes to the field of athletic identity research by expanding the understanding of how athletic identity manifests among individuals with physical disabilities. The results emphasize the importance of sport as a self-perception-enhancing and potentially empowering activity and highlight the need for further research to examine more deeply the associations between athletic identity and psychological, social, and identity-related variables.

References

- Brewer, B. W. (1993). Self-identity and specific vulnerability to depressed mood. *Journal of Personality*, 61(3), 343–364. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1993.tb00284.x>
- Brewer, B. W., & Cornelius, A. E. (2001). Norms and factorial invariance of the Athletic Identity Measurement Scale (AIMS). *The Academic Athletic Journal*, 103–113.
- Brewer, B. W., Van Raalte, J. L., & Linder, D. E. (1993). Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles' heel? *International Journal of Sport Psychology*, 24, 237–254.
- Brittain, I. (2004). Perceptions of disability and their impact upon involvement in sport for people with disabilities at all levels. *Journal of Sport and Social Issues*, 28(4), 429–452. <https://doi.org/10.1177/0193723504268729>
- Darling, R. B. (2013). *Disability and identity: Negotiating self in a changing society*. Lynne Rienner Publishers.
- Dunn, D. S., & Burcaw, S. (2013). Disability identity: Exploring narrative accounts of disability. *Rehabilitation Psychology*, 58(2), 148–157. <https://doi.org/10.1037/a0031691>
- Foreman, P. E., Cull, J., & Kirkby, R. J. (1997). Sports participation in individuals with spinal cord injury: Demographic and psychological correlates. *International Journal of Rehabilitation Research*, 20(2), 159–168.
- Gerikienė, V., Gudiniavičius, B., Leščinskienė, L., Mockevičienė, E., & Sakalauskienė, A. (2015). *Baigiamojo darbo rengimo ir gynimo metodiniai reikalavimai* [Guidelines for the Preparation and Thesis Defence]. Šiauliai: Šiaulių valstybinė kolegija.
- Hunter, D. (2012). Community programs, sport clubs, and clinics for adapted sports. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 83(3), 25–26. <https://doi.org/10.1080/07303084.2012.10598741>
- Jaarsma, E. A., Dijkstra, P. U., Geertzen, J. H. B., & Dekker, R. (2014). Barriers to and facilitators of sports participation for people with physical disabilities: A systematic review. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*. <https://doi.org/10.1111/sms.12218>
- Kendzierski, D. (1988). Self-schemata and exercise. *Basic and Applied Social Psychology*, 9(1), 45–59. https://doi.org/10.1207/s15324834basp0901_4
- Kennedy, D. W., & Smith, R. W. (1990). A comparison of past and future leisure activity participation between spinal cord injured and non-disabled persons. *Paraplegia*, 28, 130–136.
- Marsh, H. W. (1993). Physical fitness self-concept: Relations of physical fitness to field and technical indicators for boys and girls aged 9–15. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 15, 184–206.
- Martin, J. J. (2013). Benefits and barriers to physical activity for individuals with disabilities: A social-relational model of disability perspective. *Disability and Rehabilitation*, 35(24), 2030–2037. <https://doi.org/10.3109/09638288.2013.802377>
- Olkin, R., & Pledger, C. (2003). Can disability studies and psychology join hands? *American Psychologist*, 58(4), 296–304. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.58.4.296>
- Oyserman, D., Elmore, K., & Smith, G. (2012). Self, self-concept, and identity. In M. R. Leary & J. P. Tangney (Eds.), *Handbook of self and identity* (2nd ed., pp. 69–104). Guilford Press.
- Rougeau, K. M., Koziel, S. R., Gjorgjevski, A. M., & Joines, J. L. (2025). Athlete identity in para-sport: A comparative study of athletes with congenital and acquired disabilities. *Disability and Health Journal*, 18(1). <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2024.101685>

- Sherrill, C. (2004). *Adapted physical activity, recreation, and sport: Crossdisciplinary and lifespan* (6th ed.). McGraw-Hill.
- Sparkes, A. C., & Smith, B. (2002). Sport, spinal cord injury, embodied masculinities, and the dilemmas of narrative identity. *Men and Masculinities*, 4(3), 258–285. <https://doi.org/10.1177/1097184X02004003003>
- Stets, J. E., & Serpe, R. T. (2013). Identity theory. In J. DeLamater & A. Ward (Eds.), *Handbook of social psychology* (pp. 31–60). Springer.
- Strachan, S. M., Woodgate, J., Brawley, L. R., & Tse, A. (2005). The relationship of self-efficacy and self-identity to long-term maintenance of vigorous physical activity. *Journal of Applied Biobehavioral Research*, 10(2), 98–112. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9861.2005.tb00006.x>
- Strachan, S., & Brawley, L. R. (2008). Reactions to a perceived challenge to identity: A focus on exercise and healthy eating. *Journal of Health Psychology*, 13(5), 575–588. <https://doi.org/10.1177/1359105308090930>
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33–47). Brooks/Cole.
- Tasiemski, T., & Brewer, B. W. (2011). Athletic identity, sport participation, and psychological adjustment in people with spinal cord injury. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 28, 233–250. <https://doi.org/10.1123/apaq.28.3.233>
- Tasiemski, T., Kennedy, P., Gardner, B. P., & Blaikley, R. A. (2004). Athletic identity and sports participation in people with spinal cord injury. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 21, 364–378. <https://doi.org/10.1123/apaq.21.4.364>
- Van de Vliet, P., Van Biesen, D., & Vanlandewijck, Y. C. (2008). Athletic identity and self-esteem in Flemish athletes with a disability. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 1(1), 9–21.
- Wilhite, B., & Shank, J. (2009). In praise of sport: Promoting sport participation as a mechanism of health among persons with a disability. *Disability and Health Journal*, 2, 116–127. <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2009.01.002>
- Zimmerman, M. A. (2000). Empowerment theory: Psychological, organizational, and community levels of analysis. In J. Rappaport & E. Seidman (Eds.), *Handbook of community psychology* (pp. 43–63). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-4193-6_2
- Žydžiūnaitė, V. (2011). *Baigiamojo darbo rengimo metodologija* [Methodology for Preparing a Thesis]. http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2012_Baigiamojo_darbo_metodologija.pdf

Athletic Identity Indicators among Athletes with Physical Disabilities

Karolina Matelionytė, Kęstutis Skučas, Kazimieras Pukėnas

Lithuanian Sports University

Summary

Athletic identity is an important dimension of self-perception associated with engagement in sport, sustained participation in sporting activity, emotional attachment to sport, and broader aspects of psychological and social functioning. Although athletic identity has been widely examined in the general sport psychology literature, empirical research on its expression among athletes with physical disabilities and its associations with socio-demographic, disability-related, and sport-related factors remains limited. Therefore, this study aimed to determine how gender, age, place of residence, origin of disability, age at disability onset, frequency of sports participation, and duration of sports participation are associated with athletic identity indicators among athletes with physical disabilities. The study was conducted in 2024–2025 during the Lithuanian national championships for athletes with disabilities organized by the Lithuanian Sports Federation for the Disabled. The sample consisted of 122 athletes with physical disabilities. Data were collected using a questionnaire survey

and the standardized Athletic Identity Measurement Scale (AIMS). Non-parametric statistical methods were applied, including the Mann–Whitney U test, the Kruskal–Wallis H test, and Fisher’s exact test. The findings revealed that statistically significant differences in overall athletic identity were identified only by gender, with women demonstrating higher athletic identity scores than men. In addition, women more frequently reported greater cognitive salience of sport in everyday life and stronger negative emotions associated with reduced sport participation. Across age groups, the overall athletic identity score did not differ significantly; however, significant differences were observed at the level of one individual item related to negative feelings when participating in sport less frequently. Place of residence, origin of disability, age at disability onset, frequency of sports participation, and duration of sports participation were not significantly associated with overall athletic identity. These findings suggest that athletic identity among athletes with physical disabilities may be less strongly related to objective demographic and sport participation intensity indicators and more closely related to the subjective meaning of sport experience and the individual’s emotional relationship with sport. The study expands current knowledge of athletic identity among athletes with physical disabilities and highlights the need for further research on its associations with psychological, social, and identity-related factors.